

به نام خدا

# مقاومت بخش کشاورزی در برابر تحریم های اقتصادی ایران

سمینار نقش بخش کشاورزی در فرایند اقتصاد مقاومتی  
موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی

دکتر مرتضی عزتی

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس

۱۳۹۷/۱۲/۶

# مساله

- می دانیم اقتصاد وضعیت بدی دارد و به ویژه تحریم ها آثار منفی زیادی بر اقتصاد داشته است و دارد.
- می دانیم سیاستهای کلی و ساختارهای کشور نادرست است و بسیاری از مشکلات اقتصادی به اینها باز می گردد.
- می دانیم مفهوم اقتصاد مقاومتی روشن نیست. دست کم اجماعی در آن نیست.
- ولی به هر حال دست ما از درست کردن ساختارها و سیاست ها و جهت گیری های کلی برای درست کردن اقتصاد و ... دست کم در کوتاه مدت، کوتاه است.
- در شرایط موجود می خواهیم ببینیم کدام بخش از اقتصاد از تحریم ها اثر کمتری دیده است؟
- یا به سخن دیگر در تحریم ها بهتر است بر حمایت و توسعه کدام بخش ها بیشتر توجه کرد؟

# اثر تحریم بر رشد اقتصادی ۲۰

ع: نتایج پراورد مدل پویا و بلندمدت (هم‌انباشتگی) با متغیرهای مجازی تحریم‌های ۱۹۸۷، ۱۹۹۶، ۲۰۰۱ و ۲۰۰۳

| مدل                              | حالت بیهتة مدل<br>متغیرها | ARDL(2,3,1,0,0) |              |     | ARDL(2,3,1,0,0) |              |        | ARDL(2,3,1,0,0) |              |     |
|----------------------------------|---------------------------|-----------------|--------------|-----|-----------------|--------------|--------|-----------------|--------------|-----|
|                                  |                           | ضرایب           | انحراف معیار | *   | ضرایب           | انحراف معیار | *      | ضرایب           | انحراف معیار | *   |
| پویا (مدل با وقفه توزیعی گسترده) | $LGDPN_{t-1}$             | ۰/۴۴۲           | ۰/۱۱۸        | *   | ۰/۴۳۲           | ۰/۱۲۲        | *      | ۰/۴۳۹           | ۰/۱۲۲        | *   |
|                                  | $LGDPN_{t-2}$             | -۰/۳۴۲          | ۰/۱۰۷        | *   | -۰/۳۳۰          | ۰/۱۱۳        | *      | -۰/۳۴۰          | ۰/۱۱۱        | *   |
|                                  | $LCAPL_t$                 | ۱/۲۴۸           | ۰/۱۸۶        | *   | ۱/۲۵۲           | ۰/۱۸۹        | *      | ۱/۲۵۰           | ۰/۱۹۰        | *   |
|                                  | $LCAPL_{t-1}$             | -۰/۸۳۷          | ۰/۲۹۹        | *   | -۰/۸۴۳          | ۰/۳۰۳        | *      | -۰/۸۳۸          | ۰/۲۰۲        | *   |
|                                  | $LCAPL_{t-2}$             | ۰/۵۶۱           | ۰/۳۰۸        | *** | ۰/۵۵۴           | ۰/۳۱۳        | ***    | ۰/۵۶۰           | ۰/۳۱۴        | **  |
|                                  | $LCAPL_{t-3}$             | -۰/۴۴۸          | ۰/۱۷۳        | **  | -۰/۴۴۸          | ۰/۱۷۶        | **     | -۰/۴۴۹          | ۰/۱۷۸        | **  |
|                                  | $LHCAP_t$                 | ۱/۹۴۶           | ۰/۵۰۵        | *   | ۱/۹۴۰           | ۰/۵۱۲        | *      | ۱/۹۴۳           | ۰/۵۱۴        | *   |
|                                  | $LHCAP_{t-1}$             | -۱/۷۶۱          | ۰/۴۷۴        | *   | -۱/۷۴۰          | ۰/۴۸۳        | *      | -۱/۷۵۴          | ۰/۴۸۶        | *   |
|                                  | $LOPEN_t$                 | -۰/۰۰۳          | ۰/۰۲۶        |     | ۰/۰۰۲           | ۰/۰۳۰        |        | -۰/۰۰۲          | ۰/۰۳۰        |     |
|                                  | $LOIL_t$                  | ۰/۰۳۲           | ۰/۰۱۳        | **  | ۰/۰۳۰           | ۰/۰۱۴        | **     | ۰/۰۳۱           | ۰/۰۱۴        | **  |
|                                  | $INPT_t$                  | -۳/۰۴۵          | ۰/۳۳۲        | *   | -۳/۰۷۴          | ۰/۳۴۴        | *      | -۳/۰۵۱          | ۰/۳۴۲        | *   |
|                                  | us87                      | -۰/۰۴۳          | ۰/۰۲۱        | *** | -۰/۰۴۸          | ۰/۰۲۵        | ***    | -۰/۰۴۴          | ۰/۰۲۵        | *** |
|                                  | us96                      | ۰/۰۴۴           | ۰/۰۲۱        | **  | ۰/۰۴۴           | ۰/۰۲۱        | ***    | ۰/۰۴۳           | ۰/۰۲۲        | *   |
|                                  | us01                      |                 |              |     | -۰/۰۰۸          | ۰/۰۱۹        |        |                 |              |     |
| us03                             |                           |                 |              |     |                 |              | -۰/۰۰۲ | ۰/۰۱۹           |              |     |
| آزمون هم‌انباشتگی                |                           | آماره t         | -۳/۹۹۵       | #   | آماره t         | -۳/۸۱۳       | #      | آماره t         | -۳/۸۵۳       | #   |
| بلند مدت (هم‌انباشتگی)           | $LCAPL_t$                 | ۰/۵۸۱           | ۰/۰۵۰        | *   | ۰/۵۷۴           | ۰/۰۵۵        | *      | ۰/۵۸۰           | ۰/۰۵۲        | *   |
|                                  | $LHCAP_t$                 | ۰/۲۰۶           | ۰/۰۶۷۲       | *   | ۰/۲۲۲           | ۰/۰۸۱        | *      | ۰/۲۱۰           | ۰/۰۷۸        | **  |
|                                  | $LOPEN_t$                 | -۰/۰۰۴          | ۰/۰۲۸        |     | ۰/۰۰۲           | ۰/۰۳۳        |        | -۰/۰۰۲          | ۰/۰۳۳        |     |
|                                  | $LOIL_t$                  | ۰/۰۳۵           | ۰/۰۱۴        | **  | ۰/۰۳۳           | ۰/۰۱۵        | **     | ۰/۰۳۴           | ۰/۰۱۵        | **  |
|                                  | $INPT_t$                  | -۳/۳۸۰          | ۰/۲۴۵        | *   | -۳/۴۲۶          | ۰/۲۷۸        | *      | -۳/۳۸۸          | ۰/۲۶۰        | *   |
|                                  | us87                      | -۰/۰۴۸          | ۰/۰۲۴        | *** | -۰/۰۵۴          | ۰/۰۲۹        | ***    | -۰/۰۴۹          | ۰/۰۲۸        | *** |
|                                  | us96                      | ۰/۰۴۸           | ۰/۰۲۱        | **  | ۰/۰۴۹           | ۰/۰۲۱        | **     | ۰/۰۴۸           | ۰/۰۲۲        | *   |
|                                  | us01                      |                 |              |     | -۰/۰۰۸          | ۰/۰۲۱        |        |                 |              |     |
| us03                             |                           |                 |              |     |                 |              | -۰/۰۰۲ | ۰/۰۲۱           |              |     |

Table 3: The results of estimating the second model equations by 2SLS method

| Function             | (2.1)    |                    | (2.3)    |                    | (2.4)    |                    |
|----------------------|----------|--------------------|----------|--------------------|----------|--------------------|
| dependent variable   | LYL      |                    | LMKL     |                    | LMIL     |                    |
| independent variable | factor   | Standard deviation | factor   | Standard deviation | factor   | Standard deviation |
| Intercept            | *0/331   | 0/207              | -0/821   | 0/791              | 0/821    | 0/792              |
| LKL                  | *0/530   | 0/059              |          |                    |          |                    |
| LH                   | 0/286    | 0/055              |          |                    |          |                    |
| LXL                  | **0/360  | 0/030              |          |                    |          |                    |
| LMKL                 | ***0/045 | 0/023              |          |                    |          |                    |
| LMIL                 | *0/052   | 0/017              |          |                    |          |                    |
| LYL                  |          |                    | *1/312   | 0/367              | *1/312   | 0/367              |
| LPD                  |          |                    | **0/916  | 0/404              | **0/916  | 0/404              |
| LPM                  |          |                    | **-/915  | 0/393              | **-/915  | 0/393              |
| VOLEX                |          |                    | -3/924   | 3/510              | -3/924   | 3/510              |
| US79                 |          |                    | *-0/648  | 0/179              | *-0/647  | 0/178              |
| US87                 | *-0/243  | 0/037              |          |                    |          |                    |
| US01                 |          |                    | **-/0362 | 0/138              | **-/0362 | 0/139              |
| US06                 |          |                    | *-/0183  | 0/065              | *-/0183  | 0/065              |
| US07                 |          |                    | **-/0129 | 0/055              | **-/0129 | 0/055              |
| US09                 |          |                    |          |                    | -0/103   | 0/089              |

# اثر تحریر، رشد، واردات و صادرات

Table 2: Results of estimating the first model equations by 2SLS method

| Equation             | (1.1)   |                    | (2.2) ، (1.2) |                    | (1.3)     |                    |
|----------------------|---------|--------------------|---------------|--------------------|-----------|--------------------|
| dependent variable   | LYL     |                    | LXNOL         |                    | LML       |                    |
| Independent variable | Factor  | Standard deviation | Factor        | Standard deviation | Factor    | Standard deviation |
| Intercept            | 0/268   | 0/213              | *3/160        | 0/752              | *1/284    | 0/465              |
| LKL                  | *0/539  | 0/063              |               |                    |           |                    |
| LH                   | *0/278  | 0/046              |               |                    |           |                    |
| LXL                  | *0/363  | 0/034              |               |                    |           |                    |
| LML                  | *0/094  | 0/033              |               |                    |           |                    |
| LYL                  |         |                    | *2/274        | 0/346              | *1/691    | 0/173              |
| LEXCH                |         |                    | *-0/219       | 0/065              |           |                    |
| LPFMX                |         |                    | 0/071         | 0/045              |           |                    |
| LPXM                 |         |                    | *0/447        | 0/111              |           |                    |
| LPD                  |         |                    |               |                    | *0/801    | 0/255              |
| LPM                  |         |                    |               |                    | *-0/930   | 0/270              |
| VOLEX                |         |                    |               |                    | *-5/540   | 1/771              |
| US87                 | *-0/232 | 0/041              |               |                    |           |                    |
| US01                 |         |                    | ** -0/187     | 0/081              |           |                    |
| US04                 |         |                    | *-0/332       | 0/089              |           |                    |
| US09                 |         |                    |               |                    | ***-0/108 | 0/058              |

# اثر تحریم بر تولید صنعتی از کانال تحریم بانکی

Table 4. The estimation results of the model

| Equation       | (1)         |                | (2)         |                | (3)         |                |
|----------------|-------------|----------------|-------------|----------------|-------------|----------------|
|                | Coefficient | Standard error | Coefficient | Standard error | Coefficient | Standard error |
| LCP            | 0.324       | 0.087          | 0.36        | 0.094          | 0.434       | 0.112          |
| LPF            | 0.45        | 0.062          | 0.452       | 0.063          | 0.476       | 0.067          |
| LOPEN          | -0.535      | 0.101          | -0.583      | 0.106          | -0.674      | 0.126          |
| LOIL           | 0.495       | 0.112          | 0.452       | 0.113          | 0.362       | 0.128          |
| LER            | 0.478       | 0.132          | 0.538       | 0.13           | 0.647       | 0.146          |
| D <sub>4</sub> | -0.272      | 0.068          |             |                |             |                |
| D <sub>5</sub> |             |                | 0.284       | 0.18           |             |                |
| D <sub>6</sub> |             |                |             |                | -0.429      | 0.136          |
| R-squared      | 0.99        |                | 0.99        |                | 0.99        |                |
| Durbin-Watson  | 1.78        |                | 2           |                | 2           |                |

# اثر تحریم بر رفاه اقتصادی خانوار

## اثرات رفاهی مستقیم تحریمها

برای بررسی اثرات رفاهی مستقیم تحریمها از برهان خلف استفاده می‌شود. این گونه که به این پرسش پاسخ داده می‌شود که اثرات رفاهی سیاست حذف تحریمها (بدون اجرای هرگونه سیاست تغییر قیمتی) چقدر است؟ برای پاسخ به این پرسش، سطح عمومی قیمت کالاهای باداوم، نیمه‌باداوم، خدمات و بی‌داوم برابر با مقدار آنها در سال ۱۳۹۱ در نظر گرفته شد. معیارهای EV و CV بر مبنای سیاست چرخش از وضعیت برقراری تحریمها به وضعیت حذف همه آنها محاسبه شد (جدول ۶). با توجه به اینکه در این بررسی از قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۳ استفاده شده است، شاخص‌های رفاهی به قیمت واقعی سال ۱۳۸۳ به ازای هر فرد در سال ۱۳۹۱ حاصل شده که برای ملموس بودن ارقام، با شاخص قیمت کالا و خدمات مصرفی سال ۱۳۹۱ به قیمت جاری تبدیل شده و سپس تقسیم بر ۱۲ شده است تا شاخص‌های رفاهی به قیمت جاری و به صورت ماهانه در سال ۱۳۹۱ حاصل شود.

شاخص‌های رفاهی حذف تحریمها در سال ۱۳۹۱ به ازای هر فرد (ارقام با هزار تومان)

| سالانه به قیمت ثابت ۱۳۸۳ |        | سال ۱۳۹۱ CPI<br>(سال پایه ۱۳۸۳) | سالانه به قیمت جاری |         | ماهانه به قیمت جاری |        |
|--------------------------|--------|---------------------------------|---------------------|---------|---------------------|--------|
| CV                       | EV     |                                 | CV                  | EV      | CV                  | EV     |
| -۴۱/۸۶                   | -۴۳/۲۹ | ۳۶۴/۲۴                          | -۱۵۲/۴۸             | -۱۵۷/۶۸ | -۱۲/۷۱              | -۱۳/۱۴ |

ماخذ: یافته‌های تجربی تحقیق

# اثر افزایش قیمت ها بر رفاه در شرایط تحریم و غیر تحریم

بررسی رفاهی افزایش قیمت کالاها و خدمات (کل مصرف کننده) در سال ۱۳۹۱ به ازای هر فرد در شرایط تحریم و

حذف تحریم (ارقام به هزار تومان)

| شرایط      | سیاست افزایش قیمت (درصد) | سالانه به قیمت ثابت ۱۳۸۳ |        | CPI سال ۱۳۹۱<br>(سال پایه ۱۳۸۳) | سالانه به قیمت جاری |        | ماهانه به قیمت جاری |       |
|------------|--------------------------|--------------------------|--------|---------------------------------|---------------------|--------|---------------------|-------|
|            |                          | C.V                      | E.V    |                                 | C.V                 | E.V    | C.V                 | E.V   |
| با تحریم   | ۱/۰۵                     | ۶۲/۰۱                    | ۵۹/۱۳  | ۳۶۴/۲۴                          | ۲۲۵/۸۸              | ۲۱۵/۳۷ | ۱۸/۸۲               | ۱۷/۹۵ |
|            | ۱/۱۰                     | ۱۲۳/۹۶                   | ۱۱۲/۹۴ | ۳۶۴/۲۴                          | ۴۵۱/۵۰              | ۴۱۱/۳۸ | ۳۷/۶۳               | ۳۴/۲۸ |
|            | ۱/۱۵                     | ۱۸۵/۸۴                   | ۱۶۲/۱۳ | ۳۶۴/۲۴                          | ۶۷۶/۸۹              | ۵۹۰/۵۴ | ۵۶/۴۱               | ۴۹/۲۱ |
|            | ۱/۲۰                     | ۲۴۷/۶۵                   | ۲۰۷/۲۷ | ۳۶۴/۲۴                          | ۹۰۲/۰۴              | ۷۵۴/۹۴ | ۷۵/۱۷               | ۶۲/۹۱ |
|            | ۱/۲۵                     | ۳۰۹/۴۱                   | ۲۴۸/۸۳ | ۳۶۴/۲۴                          | ۱۱۲۶/۹۷             | ۹۰۶/۳۳ | ۹۳/۹۱               | ۷۵/۵۳ |
| بدون تحریم | ۱/۰۵                     | ۶۱/۵۸                    | ۵۸/۷۳  | ۳۶۴/۲۴                          | ۲۲۴/۳۰              | ۲۱۳/۹۳ | ۱۸/۶۹               | ۱۷/۸۳ |
|            | ۱/۱۰                     | ۱۲۳/۰۷                   | ۱۱۲/۲۱ | ۳۶۴/۲۴                          | ۴۴۸/۲۷              | ۴۰۸/۷۰ | ۳۷/۳۶               | ۳۴/۰۶ |
|            | ۱/۱۵                     | ۱۸۴/۴۸                   | ۱۶۱/۱۰ | ۳۶۴/۲۴                          | ۶۷۱/۹۴              | ۵۸۶/۷۷ | ۵۵/۹۹               | ۴۸/۹۰ |
|            | ۱/۲۰                     | ۲۴۵/۸۱                   | ۲۰۵/۹۷ | ۳۶۴/۲۴                          | ۸۹۵/۳۱              | ۷۵۰/۲۲ | ۷۴/۶۱               | ۶۲/۵۲ |
|            | ۱/۲۵                     | ۳۰۷/۰۵                   | ۲۴۷/۳۱ | ۳۶۴/۲۴                          | ۱۱۱۸/۴۰             | ۹۰۰/۷۸ | ۹۳/۲۰               | ۷۵/۰۷ |
| تفاوت      | ۱/۰۵                     | ۰/۴۳                     | ۰/۳۹   | ۰/۰۰                            | ۱/۵۸                | ۱/۴۴   | -/۱۳                | -/۱۲  |
|            | ۱/۱۰                     | ۰/۸۹                     | ۰/۷۴   | ۰/۰۰                            | ۳/۲۳                | ۲/۶۸   | -/۲۷                | -/۲۲  |
|            | ۱/۱۵                     | ۱/۳۶                     | ۱/۰۳   | ۰/۰۰                            | ۴/۹۵                | ۳/۷۷   | -/۴۱                | -/۳۱  |
|            | ۱/۲۰                     | ۱/۸۵                     | ۱/۳۰   | ۰/۰۰                            | ۶/۷۳                | ۴/۷۲   | -/۵۶                | -/۳۹  |
|            | ۱/۲۵                     | ۲/۳۵                     | ۱/۵۲   | ۰/۰۰                            | ۸/۵۷                | ۵/۵۵   | -/۷۱                | -/۴۶  |

ماخذ: یافته‌های تجربی پژوهش

# اثر افزایش قیمت کالاهای وارداتی بر رفاه در شرایط تحریم و غیر تحریم

شاخص‌های رفاهی افزایش قیمت کالاها و خدمات وارداتی در سال ۱۳۹۳ به ازای هر فرد

| ماهانه در سال ۱۳۹۳ (هزار تومان) |         | سالانه در سال ۱۳۹۳ (هزار تومان) |         | تغییر قیمت کالاهای وارداتی | شرایط                       |
|---------------------------------|---------|---------------------------------|---------|----------------------------|-----------------------------|
| E.V                             | C.V     | E.V                             | C.V     |                            |                             |
| ۴۱/۲۹                           | ۴۴/۳۶   | ۴۹۵/۵۴                          | ۵۳۲/۳۷  | ۱/۱۰                       | با تحریم                    |
| ۷۶/۴۷                           | ۸۷/۷۱   | ۹۱۷/۶۶                          | ۱۰۵۲/۵۱ | ۱/۲۰                       |                             |
| ۱۰۶/۸۴                          | ۱۳۰/۱۱۴ | ۱۲۸۲/۱۰                         | ۱۵۶۱/۶۶ | ۱/۳۰                       |                             |
| ۱۳۳/۳۶                          | ۱۷۱/۷۴  | ۱۶۰۰/۳۶                         | ۲۰۶۰/۸۵ | ۱/۴۰                       |                             |
| ۱۵۶/۷۵                          | ۲۱۲/۵۸  | ۱۸۸۱/۰۰                         | ۲۵۵۰/۹۶ | ۱/۵۰                       |                             |
| ۱۷/۶۳                           | ۱۸/۱۷   | ۲۱۱/۶۰                          | ۲۱۸/۰۴  | ۱/۱۰                       | بدون تحریم                  |
| ۳۳/۵۵                           | ۳۵/۵۵   | ۴۰۲/۶۲                          | ۴۲۶/۶۰  | ۱/۲۰                       |                             |
| ۴۸/۰۳                           | ۵۲/۲۴   | ۵۷۶/۴۱                          | ۶۲۶/۸۶  | ۱/۳۰                       |                             |
| ۶۱/۳۰                           | ۶۸/۳۲   | ۷۳۵/۵۹                          | ۸۱۹/۷۸  | ۱/۴۰                       |                             |
| ۷۳/۵۲                           | ۸۳/۸۵   | ۸۸۲/۲۳                          | ۱۰۰۶/۱۷ | ۱/۵۰                       |                             |
| ۲/۳۴                            | ۲/۴۴    | ۲/۳۴                            | ۲/۴۴    | ۱/۱۰                       | نسبت با تحریم به بدون تحریم |
| ۲/۲۸                            | ۲/۴۷    | ۲/۲۸                            | ۲/۴۷    | ۱/۲۰                       |                             |
| ۲/۲۲                            | ۲/۴۹    | ۲/۲۲                            | ۲/۴۹    | ۱/۳۰                       |                             |
| ۲/۱۸                            | ۲/۵۱    | ۲/۱۸                            | ۲/۵۱    | ۱/۴۰                       |                             |
| ۲/۱۳                            | ۲/۵۴    | ۲/۱۳                            | ۲/۵۴    | ۱/۵۰                       |                             |

ماخذ: یافته‌های تحریم پژوهش

# اثر تحریم بر تولید و اشتغال بخش صنعت

سیستم معادلات بخش صنعت

| متغیر وابسته | متغیرهای توضیحی | ضریب    | آماره  | احتمال                    |
|--------------|-----------------|---------|--------|---------------------------|
| Yi           | C (1)           | -۰,۸۵   | -۰,۳   | ۰,۷۶                      |
|              | Ki              | ۰,۵۹    | ۵,۹    | ۰,۰۰۰۰                    |
|              | Li              | ۰,۱۳    | ۰,۴۷   | ۰,۶۳                      |
|              | hcap            | ۱,۷     | ۶,۴۲   | ۰,۰۰۰۰                    |
|              | sanc            | -۰,۰۴۴  | -۱,۸۹  | -۰,۰۶                     |
| Li           | C (2)           | ۹,۴۴    | ۹,۶۴   | ۰,۰۰۰۰                    |
|              | Yi              | ۰,۶     | ۶,۹۷   | ۰,۰۰۰۰                    |
|              | wage            | -۰,۰۰۳  | -۰,۹۹  | ۰,۳۲                      |
|              | Ki              | -۰,۱۳   | -۲,۷۶  | ۰,۰۰۷۷                    |
|              | FIR             | -۰,۰۰۱  | -۱,۲   | ۰,۲                       |
|              | Open            | ۰,۰۰۶   | ۲,۳۷   | ۰,۰۲                      |
|              | Tax             | ۰,۰۰۰۰۵ | ۲,۴    | ۰,۰۱۹                     |
| FDI          | -۰,۰۹           | -۳,۲۸   | ۰,۰۰۱۷ |                           |
|              |                 |         |        | Adg. R <sup>2</sup> =0.98 |

□ مأخذ: یافته‌های تحقیق

# اثر تحریم بر تولید و اشتغال بخش خدمات

جدول (۴-۱۳) نتایج تخمین سیستم معادلات بخش خدمات

| سیستم معادلات بخش خدمات        |                   |           |           |        |
|--------------------------------|-------------------|-----------|-----------|--------|
| متغیر وابسته                   | متغیرهای توضیحی   | ضریب      | آماره     | احتمال |
| Ys                             | C (1)             | -۷,۹۸۰۰۲۰ | -۳,۹۵۶۴۶۶ | ۰,۰۰۰۲ |
|                                | Ks                | ۱,۵۵۴۰۱۵  | ۱۰,۵۰۵۱۸  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | $L_s \times HCAP$ | ۰,۰۳۶۳۲۵  | ۵,۲۷۳۳۰۴  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | OPEN              | ۰,۰۰۵۰۵۲  | ۴,۱۶۱۶۸۳  | ۰,۰۰۰۱ |
|                                | SANCTION          | -۰,۰۳۴۰۰۲ | -۱,۱۸۵۶۲۸ | ۰,۲۴۰۵ |
| Ls                             | C (2)             | ۹,۰۳۵۷۸۲  | ۶,۷۰۶۳۰۰  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | Ys                | ۰,۱۱۸۸۴۹  | ۰,۷۷۰۲۷۱  | ۰,۴۴۴۲ |
|                                | WAGE              | ۰,۱۱۷۶۱۰  | ۰,۸۵۱۱۵۷  | ۰,۴۲۷۲ |
|                                | Ks                | ۰,۵۲۰۰۶۳  | ۲,۳۳۱۶۷۵  | ۰,۰۲۳۲ |
|                                | FIR               | -۰,۰۰۱۲۰۱ | -۰,۹۲۸۴۲۴ | ۰,۳۵۷۰ |
|                                | Tax               | -۵,۹۲E-۰۵ | -۲,۰۶۴۰۷۶ | ۰,۰۴۳۴ |
| <b>Adg. R<sup>2</sup>=0.97</b> |                   |           |           |        |

# اثر تحریم بر تولید و اشتغال بخش کشاورزی

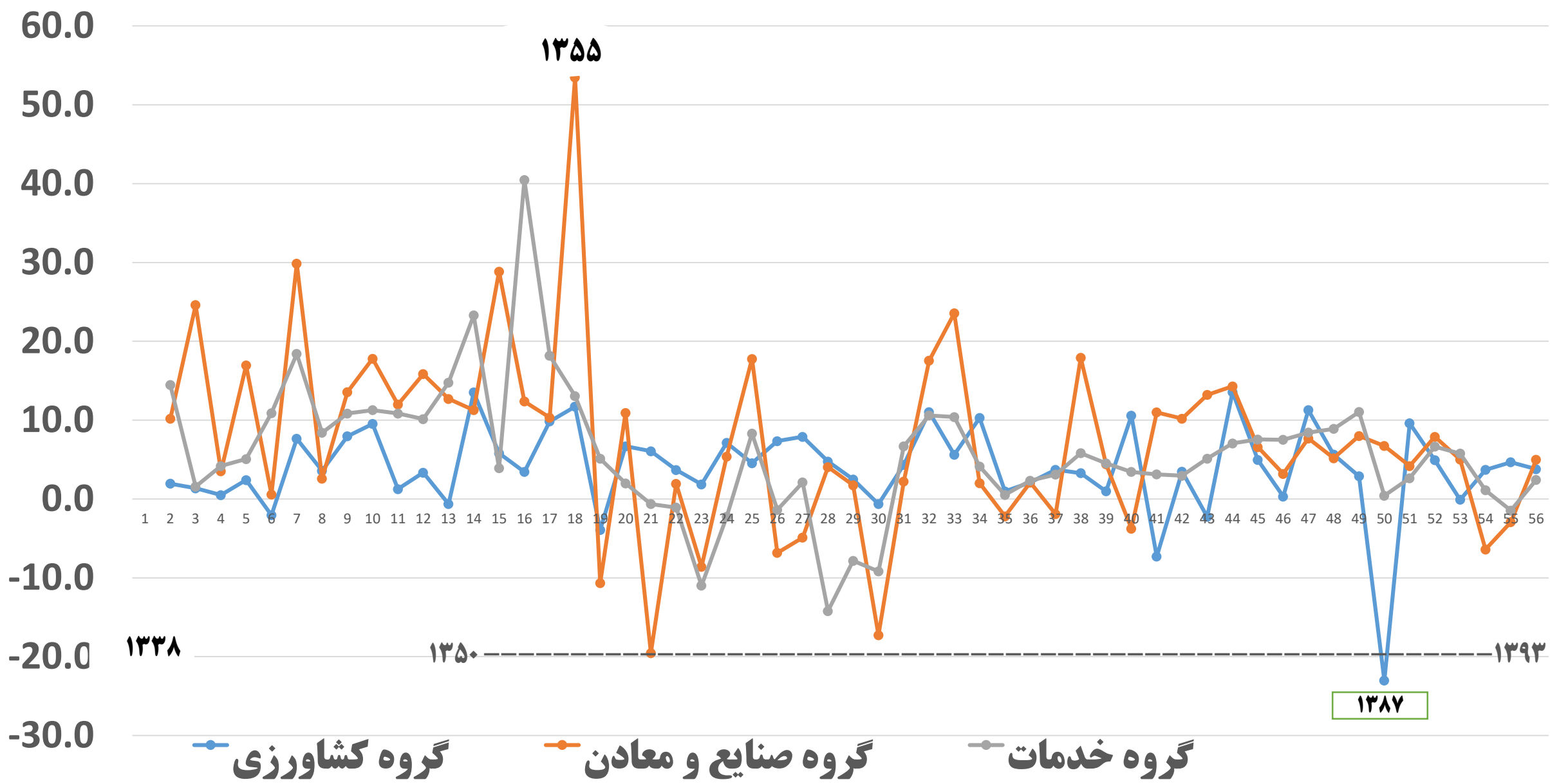
جدول (۴-۷) نتایج تخمین سیستم معادلات بخش کشاورزی



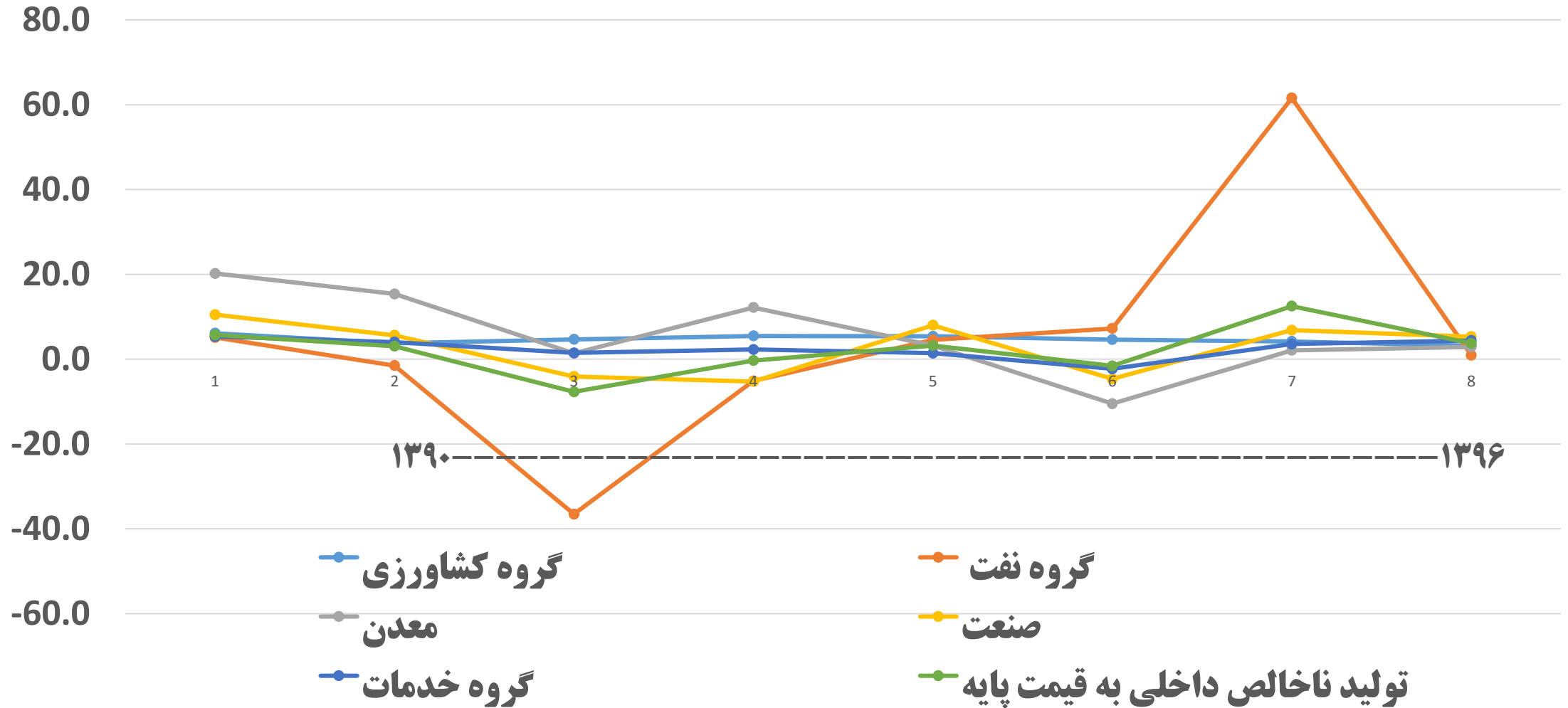
| سیستم معادلات بخش کشاورزی      |                   |           |           |        |
|--------------------------------|-------------------|-----------|-----------|--------|
| متغیر وابسته                   | متغیرهای توضیحی   | ضریب      | آماره     | احتمال |
| <b>Ya</b>                      | C (1)             | ۱۲,۹۹۹۰۱  | ۱۰,۱۲۶۲۱  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | <b>Ka</b>         | ۰,۱۸۵۶۷۴  | ۱,۶۸۲۹۷۴  | ۰,۰۵۷۷ |
|                                | $L_a \times HCAP$ | ۰,۰۸۲۲۱۱  | ۱۲,۹۰۵۳۶  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | OPEN              | -۰,۰۰۰۶۲۳ | -۰,۵۱۴۲۲۵ | ۰,۶۰۹۰ |
|                                | INF               | ۰,۰۰۰۱۸۴  | ۰,۶۵۶۹۰۸  | ۰,۵۵۵۱ |
|                                | RER               | ۰,۰۸۴۲۰۶  | ۳,۴۷۱۲۳۰  | ۰,۰۰۱۰ |
|                                | <b>SANCTION</b>   | ۰,۰۵۱۰۴۸  | ۱,۷۶۸۲۰۶  | ۰,۰۵۲۲ |
| <b>La</b>                      | C (2)             | ۱۱,۴۶۷۸۶  | ۷,۱۵۷۳۰۳  | ۰,۰۰۰۰ |
|                                | <b>Ya</b>         | ۰,۳۲۷۶۲۷  | ۲,۵۱۸۰۰۴  | ۰,۰۱۴۵ |
|                                | WAGE              | ۰,۰۰۱۵۶۲  | ۰,۳۱۱۸۸۸  | ۰,۷۵۶۲ |
|                                | <b>Ka</b>         | -۰,۰۳۶۲۹۱ | -۱,۴۱۱۱۸۳ | ۰,۰۸۲۴ |
| <b>Adj. R<sup>2</sup>=0.98</b> |                   |           |           |        |

# ۱. روند اشتغال و تولید در بخش های اقتصادی ایران

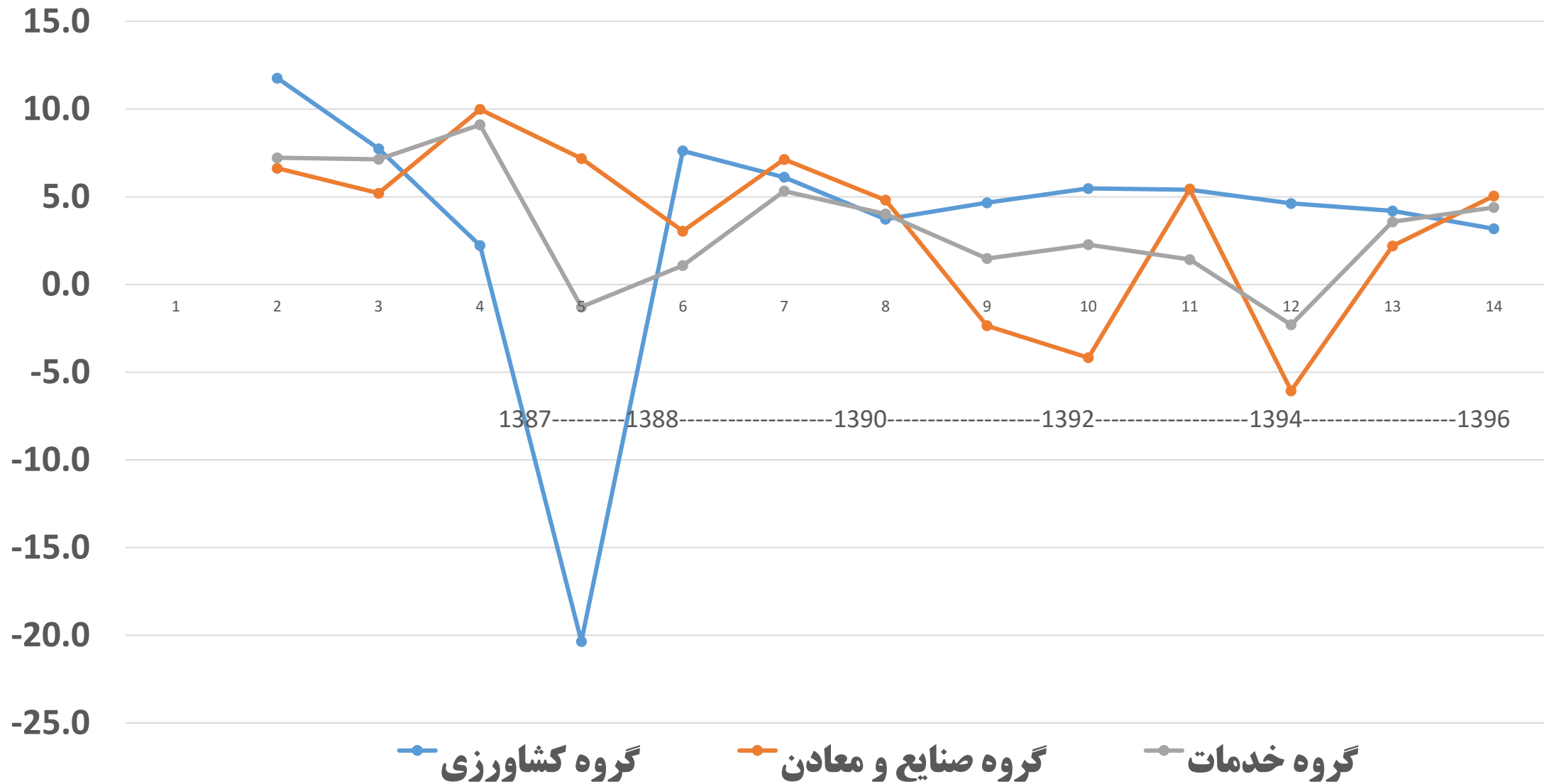
# روند رشد تولید ناخالص ملی ۳ بخش به قیمت ثابت ۱۳۲۸-۱۳۹۳



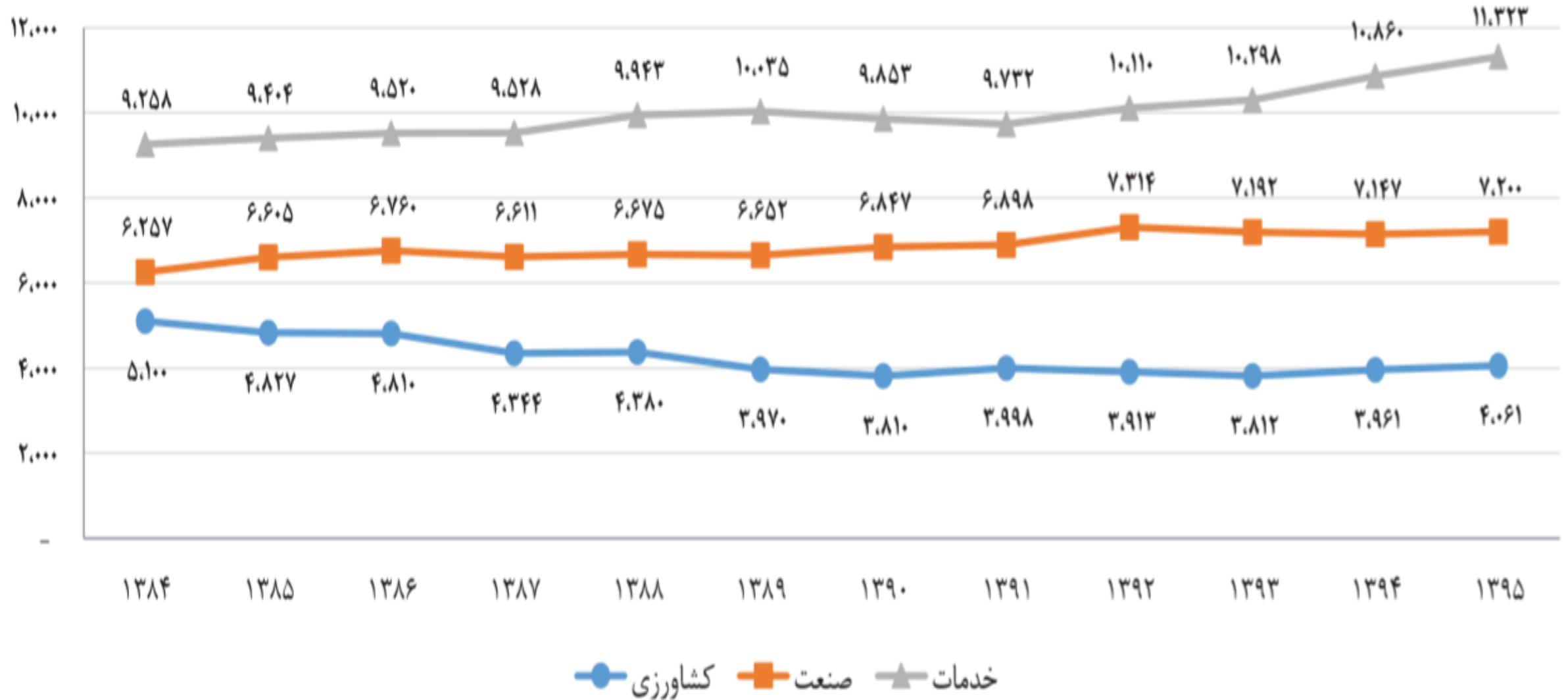
# رشد اقتصادی بخش ها ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۶



# روند رشد تولید ناخالص ملی ۳ بخش به قیمت ثابت ۱۳۹۶-۱۳۸۴



جمعیت شاغل بر حسب بخش‌های اقتصادی در سال‌های ۸۴ تا ۹۵ (به هزار نفر)



# نتیجه

- بخش های مختلف اقتصادی و نیز متغیرهای مختلف اقتصادی از تحریم اثر منفی گرفته اند.
- رشد اقتصادی همه بخش ها از تحریم اثر منفی معنادار گرفته اند.
- رشد اقتصادی بخش کشاورزی در دوره تحریم همچون گذشته ادامه داشته است. می توان گفت از تحریم اثر منفی کمتری گرفته یا اثر منفی نگرفته است.
- با وجود افزایش تولیدات کشاورزی در کشورها، اشتغال بخش کشاورزی در همه دنیا در حال کاهش بوده است. ولی رشد اشتغال بخش کشاورزی در دوره تحریم کمتر کاهش یافته است. یعنی شاید بتوان گفت اثر مثبت گرفته است.
- بر این پایه اگر بخواهیم سیاستهایی در جهت کاهش اثرهای منفی تحریم ارائه کنیم، باید در راستای حمایت از بخش صنعت به ویژه صنایع مرتبط با خارج داشته باشیم.
- اگر بخواهیم سیاست هایی در جهت تقویت تولید داشته باشیم می توانیم به بخش کشاورزی توجه کنیم.

• با سپاس از شما و همه دست اندرکاران برگزاری نشست.

• با آرزوی روزهای خوش برای اقتصاد ایران.

• سربلند و پیروز باشید.